

1848 - 1893

Vi skriver 1848. Jens er nu 26 år gammel. Fiskeriet går sin van-te gang, men ikke for Jens. Han kan stadig ikke affinde sig med tanken om de mange og større rødspætter derude på dybere vand. De seneste år er det blevet til mange tankeeksperimenter og kasserede tegninger.

Jens's nabo er syg og ved ikke, hvad han skal gøre. I slutningen af september går Jens til den kloge mand i Hjelm Mølle nord for Sevel for at få nogle gode råd, som kan hjælpe naboen. Der er 8 mil hver vej, og Jens har god tid til at tænke.

Da han er i nærheden af Sahl Kirke falder det hele pludselig på plads. Nu kan han se for sig, hvordan voddet skal se ud, og hvordan det skal bruges. Det må være den rigtige løsning. Han kan næsten ikke komme hurtigt nok hen til den kloge mand og videre. På hjemvejen gør han en afstikker til Skive, hvor han køber hamp. Hans moster spinder det og hendes mand Laust P. Olesen binder det net, som voddet fremstilles af. Han mener nu ikke, at sådan *et bette vod* kan fange fisk. Det er mindre end de typer, man ellers kender.

Efter kort tid er voddet klar.

Nu skal der fanges fisk! Han ser for sig alle de fisk, de vil hale op.

Jens og hans makker kører det hele til Ny Mølle på trillebøren. De andre fiskere har hørt lidt om Jens's tanker.

Det er absolut ikke noget, de tror på. De synes, at det virker helt tosset, og på stranden må Jens lægge øre til mange bemærkninger! Det generer ham nu ikke. Han er helt sikker på, at han har fat i det rigtige. Det er nu, det skal stå sin prøve.

Jens og makkeren lægger alt grejet på båden og sejler ud.

Længere ud end de tidligere har fisket.

De er kommet ud til stedet, hvor de vil prøve.

De smider ankeret ud og kroger en tovende på en mærketønde. Voddets ene reb bindes fast til mærketønden.

Makkeren ror og Jens står i agterenden og hjælper tovet ud.

De sejler i en stor bue. Det første tov er ikke længere. Jens binder voddets ene sidearm på. De drejer 90 grader, og han lader først den ene sidearm, dernæst selve vodposen og til sidst den anden sidearm glide ud.

Herfra sejler de nu i en stor bue tilbage til mærketønden. Med en krog, der sidder midt på siden af båden, forankrer de til mærketønden. Makkeren løsner det tov, de først bandt i. Jens og makkeren står nu i hver sin ende af båden og begynder at hale ind. De pisiker med mellemrum med rebet, så fiskene ikke smutter ud til siden. Voddet kører hen over bunden og er som en åben mund, der sluger de fisk, der kommer.

De har en fornemmelse af, at trækket i indhalingstovene får båden til at flytte sig.

Mængden af tov i båden fortæller dem, at de snart skal hale

Jens reparerer net.
Foto fra filmoptagelsen.

Grejet læses på båden.
Billede fra filmoptagelsen. August 2011

På fiskeri med snurrevod.
Billede fra filmoptagelsen. August 2011

voddets sidearme ind. Jens og hans makker ser spændt ned i vandet, mens de fortsætter indhalingen. Nu vil det snart vise sig, om det lykkes.

Er der rødspætter i vodposen?

Det er der. Desværre kun 14-16 stykker.

Det kan ikke passe, tænker Jens. Der er noget, som ikke virker, som det skal.

De andre fiskere på stranden holder sig ikke tilbage med at grine af Jens og komme med bemærkninger.

Dagen efter prøver de igen. Resultatet er det samme. Jens funderer. Han er sikker på, at de gør det rigtige. De justerer lidt, men kun med samme resultat.

Efter mange justeringer og afprøvninger når Jens frem til, at problemet må være ankeret. Når det ikke kan holde båden på plads, og den flytter sig under indhalingen, får voddet ikke den nødvendige fart hen over fjordbunden.

Efter et par uger får han fat i et større anker, og de prøver igen. Det giver resultat. Allerede første gang de fisker med det nye anker, fanger de 34 ol (34x80 stk.). Dagen efter 40 ol. Nu ser det ud til at fungere, som det var tænkt.

Jens fortæller selv: "A gik te grin i fjovten daw, men så kjøvt A æ stur anker aa æ Dath aa de ku' hold, aa saa ku' vi fesk!" De andre fiskere inde på stranden snakker om held, og at det nok skal blive dagligdag igen, men Jens og hans makker bliver ved med at hente store mængder fine fisk op.

Bemærkningerne fra de andre fiskere forstummer lidt efter lidt, og flere af dem ændrer under Jens's vejledning til snurrevod.

Det er ikke kun selve voddet, som har betydning, men også måden han bruger det på. Ankeret ligger samme sted. Først fisker de ud i én retning. Næste gang i en anden. Sådan kan de affiske et område inden for et cirkelformet område. Han snurrer hele kompasset rundt! Deraf navnet snurrevod.

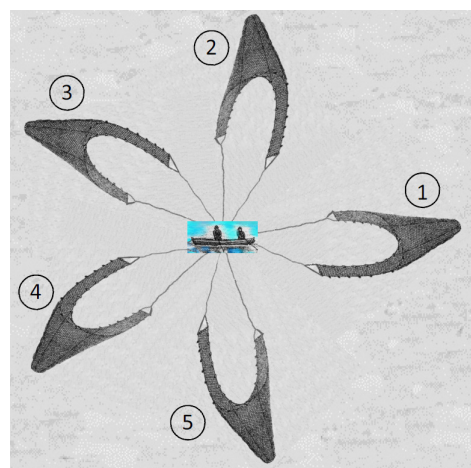
Hvis det viser sig, at der ikke er fisk nok ved de første træk, er det let at flytte til en anden fiskeplads.

Hans fiskeri er ikke blot mere rationel og giver konstant stor fangst, men det er også mere skånsom.

Jens tjener godt på sit fiskeri. I 1849 overtager han sit fødehjem og gifter sig med den jævnaldrende Ane Marie fra Bakkegaard i Krejbjerg.

Smeden fremstiller det nye anker.
Billede fra filmoptagelsen efterår 2011.

Fiskeri med snurrevod.
Tegning: Finn W. Mosegaard

Fiskerne har hele tiden brugt mindre fladbundede joller og de er ikke hensigtsmæssige til snurrevodsfiskeri. Jens køber en brugt, men bedre båd i Aalborg. Det er en sjægt. Det viser sig hurtigt, at den egner sig fortræffeligt til den form for fiskeri. Den er let at håndtere med årer og den har et stort sejl, så man hurtigt kan komme til en ny fiskeplads.

Læs om sjægten og bådene før sjægten på Hjarbæk Sjægte-
laugs hjemmeside <http://sjaegt.mono.net/>

Jens's gode dage som fisker bliver pludselig afbrudt, da han bliver indkaldt til soldatertjeneste. Han skal deltage som lazaretsoldat i 3-årskrigen. Efter to år stopper krigen, og Jens er hjemme igen. Han genoptager sit arbejde som agerbruger og fisker, men fiskeriet fylder mest.

Han er glad for at se, at ikke blot alle hans kolleger bruger snurrevod, men også at det har bredt sig ud over Limfjorden. På fjorden møder han mange kolleger fra andre fiskesteder. De fortæller begejstrede om, hvordan fiskeriet også hos dem, takket være brugen af snurrevod, har ændret sig til at være et erhverv, de nu kan leve af.

Jens bliver gang på gang spurgt til råds. Vodbinderne i området får mere arbejde. Det ændrer sig flere steder fra at være noget, man beskæftiger sig med i fritiden til at være et arbejde, man beskæftiger sig med fuldtids. På Lundø i Skive Fjord var det i særdeleshed fisker og vodbinder Peder Bertelsen, som får voddet gjort kendt uden for Limfjords-området. I 1867 får han en bronzemedalje på verdensudstillingen i Paris for sin elegante og funktionsdygtige version af Jens Vævers snurrevod. Vodbinderiet på Lundø fortsætter i de næste generationer med at fremstille og videreudvikle voddet.

Fiskene, som Jens og hans makker fanger, skal sælges, og man møder tit Jens, når han kører fra ejendom til ejendom i hele Vestsalling med nogle kasser fisk på sin trillebør. På turen rundt bliver han budt på kaffe og en lille snaps. Det bliver på turen til en del små snaps, og han kan godt være blevet *lidt snurren*, når han er tilbage i Krejbjerg.

En sjægt. Billede fra filmoptagelsen. August 2011

Niels Sørensens billede af den 90-årige Jens Væver med sin trillebør.